

<http://www.luju.ro/sesizare-la-ccr-pe-impacarea-partilor-judecatoarea-viorica-ionita-de-la-tribunal-ul-bihor-a-sesizat-ccr-privind-art-159-alin-3-cod-penal-ce-permite-impacarea-doar-inainte-de-citirea-rechizitoriului-chiar-daca-apoi-instanta-schimba-incadrarea-juridica-intr>

SEZIZARE LA CCR PE IMPACAREA PARTILOR – Judecatoarea Veronica Ionita de la Tribunalul Bihor a sesizat CCR privind art. 159 alin. 3 CP, ce permite impacarea doar inainte de citirea rechizitoriului, chiar daca apoi instanta schimba incadrarea juridica intr-o fapta pentru care e posibila impacarea. Avocatii Adrian Stan si Dumitru Marian Tomoiaga au obtinut sesizarea CCR si pe art. 386 alin. 2 CPP, ce permite formularea plangerii prealabile dupa schimbarea incadrarii juridice, dar nu si impacarea

Scris de Valentin BUSUIOC | Data: 05.05.2022 17:17

O importanta exceptie de neconstitucionalitate a ajuns pe masa CCR. Una care vizeaza din nou prevederi din Codul penal si Codul de procedura penala.

Joi, 5 mai 2022, **judecatoarea Veronica Ionita (foto 2)** de la Tribunalul Bihor a admis cererea unui inculpat – aparat de catre **avocatii Adrian Stan (foto 1 dreapta)** si **Dumitru Marian Tomoiaga (foto 1 stanga)** – de sesizare a Curtii Constitutionale cu exceptia de neconstitucionalitate a art. 159 alin. 3 din Codul penal si a art. 386 alin. 2 CPP din Codul de procedura penala.

In esenta, speta se poate rezuma foarte simplu: articolul 159 din Codul penal permite impacarea partilor pentru unele infractiuni, dar numai pana la citirea actului de sesizare a instantei. Problema apare cand, dupa citirea actului de sesizare, instanta schimba incadrarea juridica dintr-o fapta pentru care nu este posibila impacarea partilor intr-una pentru care este posibila. Or, avocatii Stan si Tomoiaga considera ca

impacarea ar trebui sa poata avea loc si dupa schimbarea incadrarii juridice; altminteri, se incalca dreptul la un proces echitabil, ocrotit de art. 21 din Constitutia Romania si de art. 6 din Conventia Europeana a Drepturilor Omului.

In egala masura, avocatii reclama faptul ca art. 386 din Codul de procedura penala creeaza o discriminare fata de art. 159 CP, din cauza ca permite incetarea procesului penal in ipoteza schimbarii incadrarii juridice intr-o fapta pentru care este necesara depunerea unei plangeri prealabile (deci pentru care parchetul nu se poate autosesiza).

In cazul concret de fata, instanta a schimbat incadrarea juridica dintr-o fapta de trafic de influenta (pentru care nu este posibila impacarea partilor) intr-una de inselaciune (in cazul careia Codul penal permite impacarea).

Redam textul art. 159 alin. 1-3 CP:

„Impacarea

(1) Impacarea poate interveni in cazul in care punerea in miscare a actiunii penale s-a facut din oficiu, daca legea o prevede in mod expres.

(2) Impacarea inlatura raspunderea penala si stinge actiunea civila.

(3) Impacarea produce efecte numai cu privire la persoanele intre care a intervenit si daca are loc pana la citirea actului de sesizare a instantei”.

Iata ce prevad art. 386 alin. 1-2 CPP:

„Schimbarea incadrarii juridice

(1) Daca in cursul judecatii se considera ca incadrarea juridica data faptei prin actul de sesizare urmeaza a fi schimbata, instanta este obligata sa puna in discutie noua incadrare si sa atraga atentia inculpatului ca are dreptul sa ceara lasarea cauzei mai la urma sau amanarea judecatii, pentru a-si pregati apararea.

(2) Daca noua incadrare juridica vizeaza o infractiune pentru care este necesara plangerea prealabila a persoanei vatamate, instanta de judecata cheama persoana vatamata si o intreaba daca intelege sa faca plangere prealabila. In situatia in care persoana vatamata formuleaza plangere prealabila, instanta continua cercetarea judecatoreasca, in caz contrar dispunand incetarea procesului penal”.

Avocatii sustin ca textele de mai sus incalca urmatoarele prevederi din Constitutie si din Conventia EDO:

- **art. 1 alin. 5 Constitutie:** „In Romania, respectarea Constitutiei, a suprematiei sale si a legilor este obligatorie”;

- **art. 16 alin. 1 Constitutie:** „Cetatenii sunt egali in fata legii si a autoritatilor publice, fara privilegii si fara discriminari”;

- **art. 20 Constitutie:**

„(1) Dispozitiile constitutionale privind drepturile si libertatile cetatenilor vor fi interpretate si aplicate in concordanta cu Declaratia Universala a Drepturilor Omului, cu pactele si cu celelalte tratate la care Romania este parte.

(2) Daca exista neconcordante intre pactele si tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care Romania este parte, si legile interne, au prioritate reglementarile internationale, cu exceptia cazului in care Constitutia sau legile interne contin dispozitii mai favorabile”;

- **art. 21 alin. 3 Constitutie:** „Partile au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor intr-un termen rezonabil”;

- **art. 6 CEDO:**

„Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoana are dreptul la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil a cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, instituita de lege, care va hotara fie asupra incalcarii drepturilor si obligatiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricarei acuzatii in materie penala indreptate impotriva sa. Hotararea trebuie sa fie pronuntata in mod public, dar accesul in sala de sedinte poate fi interzis presei si publicului pe intreaga durata a procesului sau a unei parti a acestuia in interesul moralitatii, al ordinii publice ori al securitatii nationale intr-o societate democratica, atunci cand interesele minorilor sau protectia vietii private a partilor la proces o impun, sau in masura considerata absolut necesara de catre instanta atunci cand, in imprejurari speciale, publicitatea ar fi de natura sa aduca atingere intereselor justitiei.

2. Orice persoana acuzata de o infractiune este prezumata nevinovata pana ce vinovatia va fi legal stabilita.

3. Orice acuzat are, in special, dreptul:

a) sa fie informat, in termenul cel mai scurt, intr-o limba pe care o intelege si in mod amanuntit, asupra naturii si cauzei acuzatiei aduse impotriva sa;

b) sa dispuna de timpul si de inlesnirile necesare pregatirii apararii sale;

c) sa se apere el insusi sau sa fie asistat de un aparator ales de el si, daca nu dispune de mijloacele necesare pentru a plati un aparator, sa poata fi asistat in mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci cand interesele justitiei o cer;

d) sa intrebe sau sa solicite audierea martorilor acuzarii si sa obtina citarea si audierea martorilor apararii in aceleasi conditii ca si martorii acuzarii;

e) sa fie asistat in mod gratuit de un interpret, daca nu intelege sau nu vorbeste limba folosita la audiere”.

Judecatoarea este de acord cu exceptia

Inainte de a va lasa sa cititi exceptia de neconstitutionalitate si incheierea prin care judecatoarea Veronica Ionita a admis cererea de sesizare a CCR, precizam ca magistrata de la Tribunalul Bihor a exprimat punct de vedere favorabil fata de argumentele avocatilor, opinand ca actualele reglementari creeaza o situatie de discriminare.

Redam minuta incheierii din **dosarul nr. 3786/111/2019**:

„Constata admisibila cererea de sesizare a Curtii Constitutionale.

Sesizeaza Curtea Constitutionala cu exceptia de neconstitutionalitate a dispozitiilor art. 386 alin. (2) din Codul de procedura penala si art.159 alin. (3) Cod penal, invocata de inculpatul Fodorut Laurentiu in cauza penala nr.3786/111/2019.

Pronuntata in sedinta publica astazi, 05.05.2022”.

Iata principalul pasaj din incheiere:

„Cu privire la temeinicia exceptiei de neconstitutionalitate:

Inculpatul Fodorut Laurentiu a fost trimis in judecata prin rechizitoriul emis la data de 11.12.2019 in dos. nr.9/P/2018 al Parchetului de pe langa Tribunalul Bihor, sub aspectul savarsirii infractiunii de trafic de influenta prev. de art.291 cod penal.

Sub aspect factual, s-a aratat in rechizitoriu ca la data de 10.01.2018, inculpatul Fodorut Laurentiu, lasand sa se creada ca are influenta asupra functionarilor publici din cadrul R.A.R. Bihor, a primit suma de 450 de lei de la martorul denuntator Tarb Nicolae Cristian, promitand acestuia ca ii va determina pe functionarii R.A.R. sa

programeze peste rand verificarea tehnica a autoturismului marca BMW tip X5 serie CIV WBAKS210500K85899, pentru eliberarea cartii de identitate a autovehiculului.

Sub aspectul incadrarii juridice a faptei imputate inculpatului, urmare a readministrarii probelor pe parcursul cercetarii judecatoresti, Tribunalul a dispus, la data de 11.11.2021, schimbarea incadrarii juridice din infractiunea de trafic de influenta prev. de art.291 Cod penal in infractiunea de inselaciune prev. de art.244 alin.1 si 2 Cod penal.

Relevant este a se mentiona faptul ca, inculpatul si-a mentinut in cursul cercetarii judecatoresti declaratia pe care a dat-o in cursul urmaririi penale (declaratie din 08.11.2019 – pag.35 dos.UP), expunand instantei aceleasi chestiuni invederate si in fata organului de urmarire penala.

In opinia Tribunalului, in imprejurarile date, inculpatul se afla intr-o situatie discriminatorie prin raportare la un alt inculpat trimis in judecata pentru savarsirea unei infractiuni de inselaciune prev. de art.244 alin.1 si 2 Cod penal si care are posibilitatea ca, pana la citirea actului de sesizare al instantei, sa se impace cu persoana vatamata. Singura distinctie dintre acestia (inculpatul din prezenta cauza si inculpatul-tert) este data de marja de apreciere a procurorului in privinta incadrarii juridice a faptei.

In cauza de fata, persoana vatamata, audiata fiind, a aratat ca nu are nicio pretentie fata de inculpat (aceasta recuperandu-si prejudiciul imediat dupa savarsirea faptei) astfel ca premisele unei eventuale impacari ar fi fost mai mult decat evidente. Or, aceasta operatiune juridica nu s-a realizat intrucat pana la momentul citirii actului de sesizare, acuzatia penala adusa inculpatului – trafic de influenta – nu permitea impacarea, ca si cauza de inlaturare a raspunderii penale.

Prin urmare, prin prisma criticilor formulate de catre inculpatul Fodorut Laurentiu, apreciez ca dispozitiile art.386 alin.2 Cod proc. penala si art.159 alin.3 Cod penal contravin prevederilor art. 16 alin. (1) din Constitutia Romaniei”.

Prezentam cele mai importante argumente ale avocatilor Adrian Stan si Dumitru Tomoiaga:

„Curtea (n.r. CCR, in Decizia nr. 250/2019) face referire (ca de altfel si Legea) la situatia faptelor pentru care plangerea poate inlatura raspunderea penala. Omiterea situatiei invocate de noi, cea a faptelor la care impacarea ar inlatura-o, este complet nejustificata si contrara Constitutiei. Ne aflam de lege lata intr-o situatie speciala de repunere in termenul de formulare a plangerii prealabile, potrivit art. 296 C. pr. pen., aceasta putand mod obisnuit fi introdusa numai in termen de 3 luni din ziua in care persoana vatamata a aflat despre savarsirea faptei. Or, evident ca persoana vatamata a cunoscut comiterea faptelor materiale de la inceput, dupa schimbarea de incadrare ea luand cunostinta doar de noua calificare a faptei si de prevalenta disponibilitatii fata de oficialitate. Este asadar o derogare permisa de lege de la limitele temporale determinate. Ea apare justificata de ratiuni de echitate procesuala, egalitate in fata legii si de aparare. Evident ca in situatia reglementata de art. 386 alin. (2) plangerea prealabila nu fusese formulate, pentru ca ea nu era necesara. Aspectul ca ea nu poate fi retrasa – ci doar nu se formuleaza – nu este, credem, relevant si nu afecteaza pertinenta celor pe care le sustinem.

Cu atat mai mult cererea noastra de sesizare este admisibila cu cat art. 386 alin. (2) Cpp proteja pe acuzatul raportat la care incadrarea se schimba si anterior deciziei 250/2019. Ulterior acesteia, protectia a fortiori apare ca si mai necesara. Spunem asta deoarece schimbarea nu ar mai putea fi un act de surprindere a apararii, dispus deodata cu solutia asupra fondului cauzei. (...)

Acceptam faptul ca termenele statuate de legislator sunt menite a disciplina si a reglementa exercitarea unor drepturi procesuale. Spre deosebire cu cele in materia retragerii plangerii prealabile- posibila si in calea ordinara de atac, impacarea este limitata la citirea actului de sesizare. Ratiunea este una de politica penala, evident. Infractiunile la care opereaza impacarea nu sunt numeroase, sunt urmaribile ex officii si protejeaza valori sociale oarecum mai importante decat faptele la care opereaza retragerea plangerii.

Insa efectele neformularii sau retragerii unei plangeri prealabile si cele ale impacarii sunt identice (sub aspectul actiunii penale cel putin) – o cauza de inlaturare a raspunderii penale – in fapt o inlaturare a posibilitatii tragerii la raspundere penala-pentru ca raspunderea nu este angajata antesententiam. (...)

In opinia noastra, aceasta imposibilitate pentru inculpat si deopotriwa pentru persoana vatamata de a beneficia de institutia impacarii prevazuta de art. 159 C. pen. este neconstitutionala, incalcand dreptul la aparare si dreptul la un proces echitabil, precum si principiul egalitatii persoanelor in fata legii.

Astfel, inculpatul care, dupa schimbarea de incadrare, se vede acuzat pentru intaia oara de o infractiune de un pericol mai redus decat cea initiala, din moment ce se 'activeaza' impacarea (teoretic, doar de lege lata), se afla intr-o situatie juridica identica cu acela trimis in judecata ab initio pentru infractiunea mai usoara, niciun argument neputand sustine tratarea acestora in mod diferit.

Asupra acestei inechitati cu valente neconstitutionale s-a pronuntat si doctrina de specialitate. Autorii se intreaba

daca mai e posibila impacarea in aceasta situatie, din moment ce legea nu o prevede. Se observa ca nu suntem in prezenta unei situatii tranzitorii, dar apare ca greu de acceptat ca inabilitatea organului judiciar de a produce suficiente probe astfel incat a stabili corecta incadrare prin actul de sesizare (sau ordonanta anterioara) ar trebui opusa inculpatului. Se arata ca intr-o asemenea situatie ar trebui aplicat direct art. 6 din CEDO si inculpatul sa aiba dreptul la impacare cu persoana vatamata / partea civila.

Insa opinam ca posibilitatea subsidiara, existent de fapt oricand, de a apela la art. 6 CEDO nu acopera sub nicio forma viciile de constitutionalitate pe care le reclamam, fiind necesara de urgenta interventia CCR, iar mai apoi a legislatorului. (...)

Asadar, persoana fata de care, prin incheiere, se dispune schimbarea incadrarii intr-o infractiune pentru care Codul penal prevede ca impacarea inlatura raspunderea penala este intr-o situatie identica aceluia acuzat initial, prin actul de inculpare (rechizitoriu), de o asemenea infractiune si se impune sa beneficieze de dreptul prevazut de lege. Principiul de baza incalcat aduce, evident atingere echitatii procedurii si principiului respectarii legiilor per genere.

Concluzionand, apreciem ca art. 386 alin. (2) Cod pr. penala si art. 159 alin. (3) Cod penal sunt neconstitutionale in masura in care nu prevad, dupa admiterea cererii de schimbare a incadrarii juridice, daca noua incadrare juridica vizeaza o infractiune pentru care impacarea inlatura raspunderea penala, posibilitatea impacarii si dupa citirea actului de sesizare, prin exceptie de la dispozitiile art. 159 alin. (3) Cod penal”.

-

*** Cititi aici intreaga exceptie de neconstitutionalitate**

*** Cititi aici intreaga incheiere a judecatorei Veronica Ionita**